

समाचार

उपेन्द्र र सीके...
पृष्ठ १ बाट जारी

विवरण खासै भएन। आफ्नो ठाउं पनि खाली हुन्, जनमानसमा लोकप्रिय व्यक्ति उपराष्टपतिमा छानिन। उपेन्द्रले चाहैके यही थियो। भडाइयो यही।

उनै उपेन्द्र बुलो टकटकाउदै केरे उठेका

छन् उपनिवाचनबाट। आफूले चुनावी मैदानमा पछारेका उपेन्द्र भफ्टै २३० किलोमिटर

परको दुरीमा रहेको बारा-२ मा पुरोपछि डा

जततउक्सर रथधायाथयगतगदभाकर २५८८मध्यत्थ

राउतलाई औडाहा हुन् स्वाभाविक थियो। एक

त उपेन्द्रलाई सत्ता गठबन्धनको साथ रहने भयो,

अर्को हारवाट पाठ सिकेका उपेन्द्र जुनसुकै तिकडमा

लगाएर भए पनि सम्बद्ध छिँडे दाउतमा थिए। यस्तो

अवस्थामा आफ्नै प्रतिस्पर्धीलाई ज्यारी पनि

हराउने मिसनमा लागे राउत।

उपेन्द्रले भविरेको मसीहाको ताज

खोस उठाउँ सीको सत्ता छोडेर, टाउको टेकेर

बारा उठाए। चुनावी सभाहरूमा राउत भन्ये-

उपेन्द्रलाई सप्तरीमाझै हराउँछौं। बारामा

जनमतले गर्न निर्वाचनमा दोस्रो बनेका थिवचन्द्र

कुवाचालाई मौका दियो। बाराको उपनिवाचनमा

रमाइलो के थियो भने दोस्रो प्रतिस्पर्धामा

उत्रेका तीन उम्मेदवारले गर्न निर्वाचनमा हारको

स्वाद चाहिसकेका थिए। उपेन्द्र सप्तरी-२ मा

पछारिएका थिए भने थिवचन्द्र यही क्षेत्रमा। यता

पछिल्लोपटक चर्चामा छाएका राष्ट्रिय स्वतन्त्र

पार्टी (रास्वपा)का उम्मेदवार रमेश खरेल

काठमाडौं १ बाट हारेका थिए।

मैदान र प्रचार होर्दा 'हरूमध्ये उपेन्द्र

र थिवचन्द्रको 'दंगल' रोचक हुने बाचावण

त्यार भयो। अभ्य भनै यो दंगल सीको राउतको

प्रतिष्ठासंग जानेको थियो। राउत चाहन्ये

मसिरमा आफैने भफ्टै दोब्बर मतले हुनेएका

उपेन्द्र यसपाला मैदानमा लडून् र कहिन्नै

नउदून। सप्तरी-२ मा राउतले ३५ हजार ४२

मत पार्दा उपेन्द्रले १६ हजार १७९, मा चित्त

बुझाएका थिए। चुनावको अन्तिम घरेलौको

दौरानमा जनमतको मिसनवारे जिजासा राख्दा

उपेन्द्र भोक्तिको थिए पनि। मतदातालाई

नमस्कार छोडै अधिक बढाए सञ्चारकर्मीको

सम्हले उनलाई थेँदै प्रश्न सोधेका थिए, 'तपाईं

चुनावमा हार्दै हुनुहन्छ, सीके राउतको पार्टीले

उपेन्द्रको उदय...
पृष्ठ १ बाट जारी

दोस्रो सविधानसभाको

निर्वाचनमा पनि उनी सोही

दुई स्थानबाट चुनावमा उठेका

थिए तर मोरडमा पराजित

भएका उनी सुनसरीमा विजयी

भए। दोस्रो सविधानसभापालि

अर्थोक राई नेतृत्वको संघीय

समाजवादी पार्टीसँग उनले

एकीकरण गरेर पार्टीको नाम

संघीय समाजवादी फोरम

नेपाल समाजवादी थिए। थार्नीय

तहको निर्वाचनअगाडि बाबुराम

भट्टराई नेतृत्वको नयाँ शक्तिवंग

एकीकरणको तयारी भए पनि

उपेन्द्रको उदय...
पृष्ठ १ बाट जारी

अन्त्यमा अध्यक्ष पदको विवादका

कारण सफल हुन सकेको

थिएन। यच्यपि, भट्टराईको पार्टी

उनकै पार्टीको मसाल चुनाव

चिह्नहल्ल लिएर स्थानीय तहको

निर्वाचनमा गएको थियो।

०७४ को प्रतिनिधि तथा

प्रदेशसमाज निर्वाचनमा उनी

सप्तरी-२ बाट निर्वाचित

भएका थिए। वाम गठबन्धनका

उम्मेदवार एवं पूर्वमन्ती

उमेश यादवलाई पराजित

गर्दा त्यतिवेला पनि उनलाई

नेपाली कांग्रेसको साथ

अध्यक्ष रहे।

यिहो। चुनावमा 'हाचाट्रिक' जित

निकालेर पटक-पटक सत्ताको

स्वाद चाहेका उनी मसिरमा

भने पछारिएको थिए। दल

टुफ्टुको राजनीतिमा उपेन्द्रको

पार्टीको नाम फेरिरहो।

२०७७ जेठमा राष्ट्रिय जनता

पार्टीसँग मिलेर पार्टीको

नाम जसपाल भनेको थिए। मिलेको

केही समयमै महाच्छ ठाउर,

राजेन्द्र महोत्तमगायत छुट्टिएर

लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी

बन्धो भने उपेन्द्र जसपालको

अध्यक्ष रहे।

उपेन्द्रको उदय...
पृष्ठ १ बाट जारी

यिहो। चुनावमा 'हाचाट्रिक' जित

नियमानुसारी दंगल रोचक हुने बाचावण

त्यार भयो। अभ्य भनै यो दंगल सीको

प्रतिष्ठासंग जानेको थियो। राउत

भन्ने यो दंगल चुनावमा लडाएर

नहुनेको थिए। यस्तो अध्यक्ष

भट्टराई नेतृत्वको नयाँ शक्तिवंग

एकीकरणको तयारी भए पनि

यिहो। चुनावमा 'हाचाट्रिक' जित

नियमानुसारी दंगल रोचक हुने बाचावण

त्यार भयो। अभ्य भनै यो दंगल सीको

प्रतिष्ठासंग जानेको थियो। राउत

भन्ने यो दंगल चुनावमा लडाएर

नहुनेको थिए। यस्तो अध्यक्ष

भट्टराई नेतृत्वको नयाँ शक्तिवंग

एकीकरणको तयारी भए पनि

यिहो। चुनावमा 'हाचाट्रिक' जित

नियमानुसारी दंगल रोचक हुने बाचावण

त्यार भयो। अभ्य भनै यो दंगल सीको

प्रतिष्ठासंग जानेको थियो। राउत

भन्ने यो दंगल चुनावमा लडाएर

नहुनेको थिए। यस्तो अध्यक्ष

भट्टराई नेतृत्वको नयाँ शक्तिवंग

एकीकरणको तयारी भए पनि

यिहो। चुनावमा 'हाचाट्रिक' जित

नियमानुसारी दंगल रोचक हुने बाचावण

त्यार भयो। अभ्य भनै यो दंगल सीको

प्रतिष्ठासंग जानेको थियो। राउत

भन्ने यो दंगल चुनावमा लडाएर

नहुनेको थिए। यस्तो अध्यक्ष

भट्टराई नेतृत्वको नयाँ शक्तिवंग

एकीकरणको तयारी भए पनि

यिहो। चुनावमा 'हाचाट्रिक' जित

नियमानुसारी दंगल रोचक हुने बाचावण

पानीका मूल फुटाउन 'रिचार्ज' पोखरी

■ बिल्लबहादुर विष्ट

संफेवगर (अछाम)- कथै वर्षेदेखि पानीको योत बनिरहका पानीका मूलहरू जलावय परि वर्तनका कारण सुक्ते जान थालेपछि अछामका विभिन्न पालिकामा पुनर्भरण पोखरी रिचार्ज पोखरी...। निर्माण गर्न थालिएको छ।

पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना (इवाइए)द्वारा यहाका विभिन्न पालिकामा पानीका मूल फुटाउने प्रयोजनका लाई यस्तो पोखरीहरू निर्माणको कार्यक्रम अधिकारीको बताइएको हो। सो प्रयोजनका लागि यहाका पालिकामा पुनर्भरण पोखरी निर्माणको काम सुरु भइएको र केहीना निर्माण आयोजनाका तथ भएका जानकारी दिएको छ।

अछामको संफेवगर नगरपालिका-१३ वालामा इवाइएको सहयोगमा रिचार्ज पोखरी निर्माण गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०८०/९१, मा उक्त आयोजनाकाट विनियोजन भएको ४५ लाख ६४ हजार रुपैयाँ जनश्रमदान गरी ४८ लाख ६४ हजार रुपैयाँ लातमा निर्माण भएको उक्त रिचार्ज पोखरीहरू १०२ घर्थुरी लातमान्तर भएका बडाअग्रभ रूपवहादुर कुँवरले जानकारी दिए।

जलावय परिवर्तनले पानीका मुहान सकै जाने तथा खडेरी पर्नेजस्ता वातावरणीय

समस्या देखिए आएको र पानीलाई कही समय रोकेर राख्ना जमिनमध्ये पानीको भएपन बढ्ने र पानीको स्रोत संरक्षण हुने भएकाले पानीका मूल फुटाउनसंकेत बताइएको छ।

त्यसेगरी, तल्लो तटीय क्षेत्रका पानीका मुहान बढ्ने, वन जंगलसंगै वन्यजन्तु र जंगली जनावरकोसंमेत संरक्षण हुने भएकाले पानीका मूल फुटाउनका लागि जलावय परिवर्तनको प्रभाव कम गर्ने उत्तम विधि रिचार्ज पोखरी भएको पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना (इवाइए)का राठियु शिक्षाक्रिय विधिका लागि जलावय थालिएको हो। सो प्रयोजनका लागि यहाका पालिकामा पुनर्भरण पोखरी निर्माणको काम सुरु भइएको र केहीना निर्माण आयोजनाका तथ भएका जानकारी दिएको छ।

पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना (इवाइए)द्वारा यहाका विभिन्न पालिकामा पानीका मूल फुटाउने प्रयोजनका कार्यक्रम अधिकारीको बताइएको हो। सो प्रयोजनका लागि यहाका पालिकामा पुनर्भरण पोखरी निर्माणको काम सुरु भइएको र केहीना निर्माण आयोजनाका तथ भएका जानकारी दिएको छ।

अछामको संफेवगर नगरपालिका-१३ वालामा इवाइएको सहयोगमा रिचार्ज पोखरी निर्माण गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०८०/९१, मा उक्त आयोजनाकाट विनियोजन भएको ४५ लाख ६४ हजार रुपैयाँ जनश्रमदान गरी ४८ लाख ६४ हजार रुपैयाँ लातमा निर्माण भएको उक्त रिचार्ज पोखरीहरू १०२ घर्थुरी लातमान्तर भएका बडाअग्रभ रूपवहादुर कुँवरले जानकारी दिए।

उत्पादन हुन्छ। मेल्लेख गाउँपालिका-१ र २ मा कही फिसानलाई आल उत्पादनका लागि बीउ वितरणसंगै प्रायिक्य सहयोगसमेत गरिएको इवाइएका अछाम जिल्ला संयोजक भोला ढाकाले जानकारी दिए।

हाल विश्वमा हुने हरितायह र्यासको कल उत्सर्जनमा नेपालको हिस्तेदारी ०.०२५ प्रतिशत रहेको छ। कावानडाइब्रासाइडको अत्यधिक उत्पादनका कारण ने जलावय परिवर्तनको समस्या देखाएरको डिभिजन वन कार्यालय अछामका प्रमुख भोलाराज थामले बताए। उनका अनुसार अहिलैकै गतिमा जलावयमा परिवर्तन भझरहने हो भने प्रकृतिबाट अपूर्व वरदानका रूपमा पाएका सुन्दर दिवसाल र नीतीलाहरू पनि कालान्तरमा संकटमा पन्थ सतरा रहेको जलावय परिवर्तनसम्बन्धी नियमित रूपमा भएका जानकारी दिए।

इवाइएका प्राप्त नेपियर धाँसको बीउ पाएपछि साँफेवगर नगरपालिका बालाका केही फिसानले बाँझो जिमिनको सुदूपयोग गर्दै धाँस खेती गरका स्थानीयवासी किवाराज जोशीले जानकारी दिए। उनका अनुसार धाँस खेतीले गार्डवस्तु सहजमात्र भएको छैन, किनारामा वक्षरोपातार जोखिममा धाँस काट्ने समस्या पनि रहेको छ।

उता इवाइएको अछामको मेल्लेख गाउँपालिका-१ रिसिदहामा किसानहरूलाई आल्को वीउसमेत वितरण गरेको छ। आलु समथर मैदानी भू-भागदेखि चिसो पहाडसम्म

उत्पादन हुन्छ। मेल्लेख गाउँपालिका-१ र २ मा कही फिसानलाई आल उत्पादनका लागि बीउ वितरणसंगै प्रायिक्य सहयोगसमेत गरिएको इवाइएका अछाम जिल्ला संयोजक भोला ढाकाले जानकारी दिए।

हाल विश्वमा हुने हरितायह र्यासको

उत्पादन हुन्छ। मेल्लेख गाउँपालिका-१ र २ मा कही फिसानलाई आल उत्पादनका लागि बीउ वितरणसंगै प्रायिक्य सहयोगसमेत गरिएको इवाइएका अछाम जिल्ला संयोजक भोला ढाकाले जानकारी दिए।

हाल विश्वमा हुने हरितायह र्यासको

उत्पादन हुन्छ। मेल्लेख गाउँपालिका-१ र २ मा कही फिसानलाई आल उत्पादनका लागि बीउ वितरणसंगै प्रायिक्य सहयोगसमेत गरिएको इवाइएका अछाम जिल्ला संयोजक भोला ढाकाले जानकारी दिए।

हाल विश्वमा हुने हरितायह र्यासको

उत्पादन हुन्छ। मेल्लेख गाउँपालिका-१ र २ मा कही फिसानलाई आल उत्पादनका लागि बीउ वितरणसंगै प्रायिक्य सहयोगसमेत गरिएको इवाइएका अछाम जिल्ला संयोजक भोला ढाकाले जानकारी दिए।

हाल विश्वमा हुने हरितायह र्यासको

उत्पादन हुन्छ। मेल्लेख गाउँपालिका-१ र २ मा कही फिसानलाई आल उत्पादनका लागि बीउ वितरणसंगै प्रायिक्य सहयोगसमेत गरिएको इवाइएका अछाम जिल्ला संयोजक भोला ढाकाले जानकारी दिए।

हाल विश्वमा हुने हरितायह र्यासको

उत्पादन हुन्छ। मेल्लेख गाउँपालिका-१ र २ मा कही फिसानलाई आल उत्पादनका लागि बीउ वितरणसंगै प्रायिक्य सहयोगसमेत गरिएको इवाइएका अछाम जिल्ला संयोजक भोला ढाकाले जानकारी दिए।

हाल विश्वमा हुने हरितायह र्यासको

उत्पादन हुन्छ। मेल्लेख गाउँपालिका-१ र २ मा कही फिसानलाई आल उत्पादनका लागि बीउ वितरणसंगै प्रायिक्य सहयोगसमेत गरिएको इवाइएका अछाम जिल्ला संयोजक भोला ढाकाले जानकारी दिए।

हाल विश्वमा हुने हरितायह र्यासको

उत्पादन हुन्छ। मेल्लेख गाउँपालिका-१ र २ मा कही फिसानलाई आल उत्पादनका लागि बीउ वितरणसंगै प्रायिक्य सहयोगसमेत गरिएको इवाइएका अछाम जिल्ला संयोजक भोला ढाकाले जानकारी दिए।

हाल विश्वमा हुने हरितायह र्यासको

उत्पादन हुन्छ। मेल्लेख गाउँपालिका-१ र २ मा कही फिसानलाई आल उत्पादनका लागि बीउ वितरणसंगै प्रायिक्य सहयोगसमेत गरिएको इवाइएका अछाम जिल्ला संयोजक भोला ढाकाले जानकारी दिए।

हाल विश्वमा हुने हरितायह र्यासको

उत्पादन हुन्छ। मेल्लेख गाउँपालिका-१ र २ मा कही फिसानलाई आल उत्पादनका लागि बीउ वितरणसंगै प्रायिक्य सहयोगसमेत गरिएको इवाइएका अछाम जिल्ला संयोजक भोला ढाकाले जानकारी दिए।

हाल विश्वमा हुने हरितायह र्यासको

उत्पादन हुन्छ। मेल्लेख गाउँपालिका-१ र २ मा कही फिसानलाई आल उत्पादनका लागि बीउ वितरणसंगै प्रायिक्य सहयोगसमेत गरिएको इवाइएका अछाम जिल्ला संयोजक भोला ढाकाले जानकारी दिए।

हाल विश्वमा हुने हरितायह र्यासको

उत्पादन हुन्छ। मेल्लेख गाउँपालिका-१ र २ मा कही फिसानलाई आल उत्पादनका लागि बीउ वितरणसंगै प्रायिक्य सहयोगसमेत गरिएको इवाइएका अछाम जिल्ला संयोजक भोला ढाकाले जानकारी दिए।

हाल विश्वमा हुने हरितायह र्यासको

उत्पादन हुन्छ। मेल्लेख गाउँपालिका-१ र २ मा कही फिसानलाई आल उत्पादनका लागि बीउ वितरणसंगै प्रायिक्य सहयोगसमेत गरिएको इवाइएका अछाम जिल्ला संयोजक भोला ढाकाले जानकारी दिए।

हाल विश्वमा हुने हरितायह र्यासको

उत्पादन हुन्छ। मेल्लेख गाउँपालिका-१ र २ मा कही फिसानलाई आल उत्पादनका लागि बीउ वितरणसंगै प्रायिक्य सहयोगसमेत गरिएको इवाइएका अछाम जिल्ला संयोजक भोला ढाकाले जानकारी दिए।

हाल विश्वमा हुने हरितायह र्यासको

उत्पादन हुन्छ। मेल्लेख गाउँपालिका-१ र २ मा कही फिसानलाई आल उत्पादनका लागि बीउ वितरणसंगै प्रायिक्य सहयोगसमेत गरिएको इवाइएका अछाम जिल्ला संयोजक भोला ढाकाले जानकारी दिए।

हाल विश्वमा हुने हरितायह र्यासको

उत्पादन हुन्छ। मेल्लेख गाउँपालिका-१ र २ मा कही फिसानलाई आल उत्पादनका लागि बीउ वितरणसंगै प्रायिक्य सहयोगसमेत गरिएको इवाइएका अछाम जिल्ला संयोजक भोला ढाकाले जानकारी दिए।

हाल विश्वमा हुने हरितायह र्यासको

प्रभाव दैनिक

National Daily

सम्पादकीय

शिक्षामा ब्रह्मलुट

शैक्षिक सत्र २०८० का लागि यतिथेर देशभरि भर्ना अभियान चलिहेको छ। सामुदायिक अर्थात् सरकारी विद्यालयको शिक्षाको गुणस्तर दिनप्रतिदिन खस्कैदै गएपछि अभिभावकहरूले एक पेट खाएर भए पनि आफ्ना सन्तानलाई निजी विद्यालयमा भर्ना गर्न बाध्य भएका छन्।

अहिलेको अवस्था र शैक्षिक सत्रको कुरा गर्ने हो भने कुनै पनि अभिभावकहरूले खुसीका साथ आफ्ना बालबालिकालाई पढाउन सक्ने अवस्था छैन। कर्मचारी हुन् या जनताले सबैको हालत उस्तै देखिन्छ। शिक्षामा व्यापार यसरी फस्टाएको छ कि त्यहाँ कुनै मोलतोल नै हैनैन। विद्यालयले चाहे जति शुल्क असुल सक्छ र असुलिहेको छ। यसले आम विषयन एवं मध्यम परिवारका नेपालीहरूको पहुँच क्रमश खुम्चैदै गइरहेको छ। निजी विद्यालयले प्रतिस्थापितकरूपमा आफ्हूहरूलाई सक्रिय पनि गराइरहेका छन्। तर, सरकारी भवन, सुविधा लिएर सञ्चालन भइरहेका सामुदायिक विद्यालयमा राजनीतिकरण, शिक्षकहरू राजनीतिक दलका कहर कार्यकर्ता एवं नेता नै बेका कारण गुणस्तरीय शिक्षा दिनको सदा करिपय जिल्लामा त खेताला शिक्षक नै खडा गरेर पनि जागिर खाइरहेका छन्।

यही मौकाको फाइदा उठाउँदै राजनीतिक दलनिकट नेताहरूले नै शिक्षालाई व्यापारीकरण गर्दै छन्। अधिकांश निजी विद्यालयहरू दलका नेताहरैको छ। नेतामात्र होइन अहिलेका शिक्षामन्त्री स्वयं विद्यालयका सञ्चालक हुन्। विगतमा शिक्षालाई सेवास्मूलक मानिन्थ्यो तर अहिले शिक्षा व्यापार बन्न थालेको छ, बनाइएको छ।

सामुदायिक विद्यालय भनेको घरेलु अभिकका बालबालिका वा घरेलु श्रमिक अध्ययन गर्ने विद्यालयका रूपमा चिनाउने काम गरियो। र, निजी विद्यालयमा शिक्षाको गुणस्तर प्रशस्त छ भन्ने भ्रम पारेर अभिभावक दिश्मित बनाउने काम सरकारी निकाय, राजनीतिक दलका शीर्षस्थ नेताहरूबाट नै भएको देखिन्छ।

किनकि, नेपालमा निजी विद्यालयका सञ्चालक भनेकै कांग्रेस, एमालेका नेता छन्। सरकारमा रहेका दलहरूले सामुदायिक विद्यालयको गुणस्तर जसरी हुन्छ कमजोर बनाउने र निजी विद्यालयप्रतिको आकर्षण बढाउने गरेका कारण नै अहिलेको अवस्था आएको हो।

हरेक वर्षको शैक्षिक सत्र सुरु हुने समयमा मुलुकमा सरकार छ र भन्ने भान हुन्छ। सरकारले शिक्षा क्षेत्रलाई नियन्त्रणमा राख्न नसकेका कारण पनि आमनागरिकमा सरकार भएको महसुस हुन सकिहेको छैन। शिक्षा वस्तु किनेको जस्तो व्यापार हुन् हैनैनथ्यो तर भइरहेको छ। अझ पछिल्लो समय आधुनिक शिक्षाका नाममा विद्यालयमा नै कापी कलम, पोसाक, जुत्तामात्र खरिद गर्नुपर्ने होइन विद्यालयमा नै खाजा र खाना अनिवार्य हुने गरेका कारण पनि विद्यालय व्यापार बन्दै गएको छ। शिक्षामा ब्रह्मलुट भइरहेको छ।

शिक्षा क्षेत्रमा देखिएको यस खाले विकृतिका कारण यसलाई नियन्त्रण गर्न जसरी भइसकेको छ। त्यसैले सरकार छ भन्ने अनुभूति दिलाउनका लागि पनि शिक्षा क्षेत्र सरकारी नियन्त्रणमा राख्न जसरी छ।

मननचोरग्य

चाणक्य नीति

अनेक गण सम्पन्न

विदुरसे धूत्राष्ट्रलाई नितिगत उपदेश मात्र गरेन्नन्। उनले त कुरु राजधानामा बेलावखत देखिएन जटिल सम्प्याहरू समेतलाई समाधान गर्न गरेका थिए। पाण्डुका पाँचवटै छोरा पाण्डु वन निवास गर्दै गरेको गरेको समयमा जन्मएका थिए। त्यावराना सर्वेकामा जिन्माका आपका या रोपाको कारणमा राजा पाण्डु सन्तान उत्पत्ति गराउन सक्षम छैन्।

यस्तो स्थितिमा जन्मेका पाण्डुपुरहरूलाई राजपरिवारको सदर्य, पाण्डुका सन्तान हुन् भनी स्वीकार गराउनलाई पनि ज्याए सुकृतक लगाउनुपर पियो। यस्तो अवस्थामा पनि पाण्डुपुरहरूलाई राजपुर पाण्डुवर्द्धने र दुर्योधनाधिलाई कौरव भन्ने स्वीकार गराउनमा पर्दाका पछाडि विदुरको महत्वपूर्ण भूमिका रह्यो। यति मात्र होइन, पाण्डुपुरहरूलाई परिश्रमी र लगानीलील रूपमा त्यावराना सरकारले आर्यार्तका सर्वश्रेष्ठ व्यक्ति हन् भन्ने पनि सिद छाडेका थिए।

युवराज बनाउनमा पनि विदुरले महत्वपूर्ण भूमिका खेलेका थिए।

जब वाराणवतको लाकागृहमा कुन्तीजयित पाण्डुपुरहरूलाई हात्य गर्ने पड्यन्त वाचने तर भायांकरा विदुरले नै अहम् कार्य गर्नुपरेको थिए। द्वौपशीको स्वत्वावरपरचात् विदुरले नै कुलवृथ द्वौपशीमहत पाँच पाण्डव र कुन्तीलाई हस्तिनापुरमा आफ्नो साथ ल्याएका थिए।

जब कि सबैले

पाण्डुपुरहरूलाई लाकागृहमा डढेर मरिसको भन्ने विश्वास गरेका पाण्डवले अवस्थामा पनि यादवहरू जीवित नै छन् अनि जन ब्राह्मण पुरुषे याँपीको स्वयंवरमा लक्ष्यवेद गर्यो ऊ नै अर्जुन हो र बाँकी पाँच भाइ पाण्डव हन् भनी विश्वास दिलाउन विदुरलाई कृति कठिन पर्यो होला सहजै अनुमान गर्न सकिने कुरा हो। त्यसमा पनि धृतराष्ट्र र भीमपितामहलाई (पत्यार) विश्वास दिलाउन भन्ने कैसिजलोसमेत परेको थिए।

द्रष्टव्य : यस दैनिकका लागि लेख, विचार, प्रतिक्रिया prabhabdailynews@gmail.com मा सम्प्रेषण गर्नुहुन अनुग्रह छ। यो स्तम्भमा प्रकाशित सामग्री लेखकको निजी विचार हो। - सं.

दुरा समुदायको इतिहास र संस्कृति भल्किने पुस्तक

► कृष्ण अधिकारी

आजकल, कीरिपय अव्येताले देशका जातजातिको वित प्रकाशन गर्ने तथा राजकीय अध्ययन गर्ने तथा शैलीमात्रालाई समेटेर अधिकारी आएका छन्। नेपालजस्तो जातजाति, भाषा, संस्कृति आदिका दृष्टिले विविधताले भरिएको देशका लागि यस्तो आवाज आउनु सुखद् प्रसंग अवश्य पनि होइन। यद्यपि, यस क्षेत्रमा काम ठाई भएको भने होइन। हुनुपर्ने जिति काम नभए पनि केही न केही कामचाहि अवश्य भइरहेको छ।

यस क्रममा लमजुङको दुराडाँडा क्षेत्र मूल थातथलो मानिएको दुरा समुदायबारे खोजमूलक कृति आएको छ। कृतिको नाम हो- 'दुरा इतिहास र संस्कृति'। दुरा समुदायको ऐतिहासिक र सांस्कृतिक पक्षलाई समेटेर 'दुरा इतिहास र संस्कृति' तर नामक खोजमूलक पुस्तक प्रकाशन भएको छ।

अल्पसंख्यक अवस्थामा रहेको दुरा समुदायले मूलतः भाषिक तथा जनसाधिक प्रसम्पाय नै आएको छ। यसबाट दुरा समुदायको पहिचान गर्ने संकेतमा पर्दै गएको अनुभूत गरिए छ। दुराहरूको भाषा पनि मूलपाय अवश्यमा छ। वि.सं. २०५८ को राष्ट्रिय यजनगणनाअनुसार दुरा जातिको रूपांतरण नै दुराहरूको पाँच हजार ६९६ रहेको छ। वि.सं. २०६८ रहेको छ। दुरा सेवा जातिको रूपांतरण नै दुराहरूको पाँच हजार ६७६ रहेको छ। त्यसमाझ जातिको रूपांतरण नै दुराहरूको पाँच हजार ६५६ रहेको छ। त्यसमाझ जातिको रूपांतरण नै दुराहरूको पाँच हजार ६३६ रहेको छ।

सम्प्राणमा प्रभ निवारण गर्ने ग्रामीण प्रयास गरिएको छ। प्रस्तुकलाई चिरन्तर आपात्मक जातिको रूपांतरण नै दुराहरूको पाँच हजार ६१६ रहेको छ।

यस पुस्तकमा दुरा समुदायको समीक्षात्मक इतिहास, थातथलो, जनसंख्या, भाषिक पक्ष तथा जनसंदेख भूम्त्यसम्पर्क संस्कृतिक समस्या भोग्यै आएको छ। यसबाट दुरा समुदायको पहिचान पनि संकेतमा पर्दै गएको अनुभूत गरिए छ। दुराहरूको भाषा पनि मूलपाय अवश्यमा छ। वि.सं. २०५८ को राष्ट्रिय यजनगणनाअनुसार दुरा जातिको रूपांतरण नै दुराहरूको पाँच हजार ६९६ रहेको छ। वि.सं. २०६८ रहेको छ। दुरा सेवा जातिको रूपांतरण नै दुराहरूको पाँच हजार ६७६ रहेको छ। त्यसमाझ जातिको रूपांतरण नै दुराहरूको पाँच हजार ६५६ रहेको छ। त्यसमाझ जातिको रूपांतरण नै दुराहरूको पाँच हजार ६३६ रहेको छ। त्यसमाझ जातिको रूपांतरण नै दुराहरूको पाँच हजार ६१६ रहेको छ।

यस पुस्तकमा दुरा समुदायको समीक्षात्मक इतिहास, थातथलो, जनसंख्या, भाषिक पक्ष तथा जनसंदेख भूम्त्यसम्पर्क संस्कृतिक समस्या भोग्यै आएको छ। यसबाट दुरा समुदायको पहिचान पनि संकेतमा पर्दै गएको अनुभूत गरिए छ। दुराहरूको भाषा पनि मूलपाय अवश्यमा छ। वि.सं. २०५८ को राष्ट्रिय यजनगणनाअनुसार दुरा जातिको रूपांतरण नै दुराहरूको पाँच हजार ६९६ रहेको छ। वि.सं. २०६८ रहेको छ। दुरा सेवा जातिको रूपांतरण नै दुराहरूको पाँच हजार ६७६ रहेको छ। त्यसमाझ जातिको रूपांतरण नै दुराहरूको पाँच हजार ६५६ रहेको छ। त्यसमाझ जातिको रूपांतरण नै दुराहरूको पाँच हजार ६३६ रहेको छ। त्यसमाझ जातिको रूपांतरण नै दुराहरूको पाँच हजार ६१६ रहेको छ।

यस पुस्तकमा दुरा समुदायको समीक्षात्मक इतिहास, थातथलो, जनसंख्या, भाषिक पक्ष तथा जनसंदेख भूम्त्यसम्पर्क संस्कृतिक समस्या भोग्यै आएको छ। यसबाट दुरा समुदायको पहिचान पनि संकेतमा पर्दै गएको अनुभूत गरिए छ। दुराहरूको भाषा पनि मूलपाय अवश्यमा छ। वि.सं. २०५८ को राष्ट्रिय यजनगणनाअनुसार दुरा जातिको रूपांतरण नै दुराहरूको पाँच हजार ६९६ रहेको छ। वि.सं. २०६८ रहेको छ। दुरा सेवा जातिको रूपांतर

विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा ध्यान दिन आग्रह

सिन्धुपाल्चोक (प्रस)- विपद्जन्य घटनाहरूबाट बर्सीन ढूँगो मात्रामा सञ्चालन गर्न आग्रह गरे। उपायक्ष अधिकारीले पर्वायाहरूमा हने नोकसारी रोकन तीनौ तहका संयन्त्रको न्यूनीकरणमा लागि स्रोतले भूमिका आवश्यक रहेको भ्याएसम्म बजेट विनियोजन गरेर सरोकारबाट छल्ले बताएका छन्।

